

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Q. Septimii Florentis Tertvlliani Carthaginiensis
Presbyteri, Opera Qvæ Hactenus Reperiri Potvervnt
Omnia**

Tertullianus, Quintus Septimius Florens

Coloniæ Agrippinæ, Anno M. DC. XVII.

Ex Bellarmino De Scriptoribvs Ecclesiast.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71872](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71872)

hoc mihi fore sperem ad instar supplicis libelli, quo aliquando impetrare liceat, ut mihi iussu TVÆ MAIESTATIS mittatur in proximam editionem Græcum illud Tertulliani exemplar, quod in Bibliotheca vestra Hispanica adseruari à fide dignis accepi.

Itaque MAIESTAS V. REX CLEMENTISSIME, munusculum hoc æqui, quæso, bonig, consulat, mecum, Adnotationes in Tertullianum aduersus aduersariorum calumnias suo tucatur patrocinio, mei interim in hocce nostro Religionis Catholice causæ, exsilio voluntario memor. Quod reliquum est, MAIESTATI Vestræ quàm officiosissime me commendans, Deum Opt. Max. obsecro, ut eidem MAIESTATI Vestræ præsertim omnia concedat, & pacem cum eadem MAIESTATE V. iutam, ac Montibus Harmonie hodie publicatam, perpetuam faciat.

Duaci xij. Septembris, anno à natiuitate Domini 1579.

MAIESTATI VESTRÆ deditissimus
in Christo seruus

JACOBVS PAMELIVS.

EX BELLARMINO DE SCRIPTO-
RIBVS ECCLESIAST.

TERTULLIANVS tempore Seueri Imperatoris floruit, ut ipse testatur lib. 1. in Marcionem, in Apologetico, cap. 4. & alibi. Initio Catholicus ardentissimi zeli, deinde in Montani hæresim prolapsus contra Ecclesiam non pauca scripsit. Ergo opera Tertulliani indubitata sunt.

De patientia.	lib. 1.	Ad Martyres.	1	De Pallio.	1
De Carne Christi.	1	De Penitentia.	1	De Adololatria.	1
De Resurrectione carnis.	1	De Virginitate velandis.	1	De Pudicitia.	1
De prescriptionibus aduersus hæreticos.	1	De Habitu muliebri.	1	De Ieiunio aduersus psychicos.	1
Aduersus Iudeos.	1	De fuga in persecutione.	1	cos.	1
Aduersus Marcionem.	5	Ad Scapulam.	1	Scorpiacum contra Gnosticos.	1
Aduersus Valentianos.	1	De testimonio anime.	1	De Oratione.	1
Aduersus Hermogenem.	1	De Anima.	1	De Spectaculis.	1
Aduersus Praxeam.	1	De exhortatione Castitatis.	1	De cultu Feminarum.	1
De corona Militis.	1	De Monogamia.	1	Ad uxorem suam.	2
		De Baptismo.	1	Apologeticus aduersus Gentes.	1

Ex his libris sanctus Hieronymus in lib. de Script. Eccl. dicit, scriptos esse contra Ecclesiam à Tertulliano iam tum hæretico, librum, De fuga in persecutione, De exhortatione castitatis, De Monogamia, De pudicitia, De ieiunio, quibus crucem addidimus. Librum de oratione scribit sanctus Hilarius in Can. 5. Matthæi, esse volumen aptissimum, sed consequentem errorem auctoris detraxisse scriptis probabilibus auctoritatem.

Opera Tertulliani dubia, vel supposita. De Trinitate, lib. 1. De cibis Iudaicis, epistola.

De libro de Trinitate dissentient sanctus Hieronymus, & Rufinus: hic enim in Apologia pro Origene scribit, librum de Trinitate Tertulliani ab hæreticis cum operibus sancti Cypriani coniunctum fuisse, ut fallerent incautos. Ille autem in secundo libro aduersus Rufinum contra asserit, librum illum de Trinitate, non esse Tertulliani, sed Nouatiani.

Idem etiam sanctus Hieronymus in lib. de Script. Eccl. in Nouatiano, scribit. Nouatianum scripsisse grande volumen de Trinitate quasi Epitomen operis Tertulliani. Vbi aperte significat, Tertullianum quoque scripsisse de Trinitate, cuius libri epitomen Nouatianus ediderit. Sed quicquid de hac re sit, dubitari non posse existimo quin liber de Trinitate, qui nunc extat inter opera Tertulliani, Tertulliani non sit: nam in eo libro refutatur nominatim Sabelliana hæresis. Sabellus autem post tempora Tertulliani apparuit, & in tempora Nouatiani incidit, ut notum est ex Epistola Dionysij Alexandrini apud Eusebium, lib. 7. hist. cap. 5. Adde quod stylus (ut etiam sanctus Hieronymus annotauit) aperte clamat, librum illum Tertulliani non esse.

Libri, siue Epistola de cibis Iudaicis, non videtur stylum habere Tertulliani: & videtur ab aliquo Episcopo propriae plebi transmissus. Tertullianus autem Episcopus non fuit. Interim tamen nihil definito, sed causas dubitandi in medium pono. Illud postremo addendum videtur, Tertulliani libros cum iudicio esse legendos, non eos tantum, quos sancto Hieronymo teste, contra Ecclesiam proprie scripsit, sed etiam librum aduersus Praxeam, librum de anima, librum aduersus Hermogenem, librum de carne Christi, & librum de penitentia. In his enim propositiones non pauca, vel erronea, vel certe suspecta occurrunt.